

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. An, & quomodo potentiæ inuicem distinguantur, & specificentur
ab objectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

S E C T I O II.

*An, & quomodo potentia inuicem distinguantur,
& specificentur ab obiectis.*

Dixi potentias animæ realiter identificari cum ipsa anima, & inter se; formaliter autem, idest conceptu, sic distingui, ut concipiatur & definiatur una potentia, non definita neque concepta altera potentia, cum qua tamen eadem est realiter.

Status con-
trouersæ.

Quod supponendum magis hoc loco est quam probandum contra Nominales veteres & novos, cum quibus late disputatum est in Metaphysica, & probatum est negari nullo modo posse præcisiones obiectiuas, seu distinctionem rationis cum fundamento in re, in qua vnum concipitur & definitur non conceptu formaliter & secundum propriam rationem alio, cum quo tamen identificatur realiter. Id quod ego nec ab ipsis puto negatum iri aduersariis, si conueniant de ipso sensu controuersæ, quem ipsi prorsus immutant, & aliud detorquent.

Posito ergo quod formali conceptu potentia omnes inter se differant, merito queritur unde sumi possit formalis illa distinctio, seu specificatio potentiarum, ratione cuius una specie differt ab altera, & definitur non definita nec concepta altera: nam illud dicitur specificare aliud, quod constituit illud in tali specie, & illud distinguit à quolibet alio.

Prima con-
clusio.

Dico primò, potentias animæ specificari non posse intrinsecè per actus & obiecta, sed ad summum extrinsecè, ita ut differentia intrinsecè constituens & distinguens potentias, non sint ipsi actus & obiecta, sed ordo ad actus & obiecta.

Ratio est, quia illud non specificat intrinsecè aliud, quod non est intrinseca & essentialis eius differentia; nihil enim magis est intrinsecum rei, quam eius essentia: sed actus & obiecta, quæ sunt extrinseca ipsi potentia, non sunt intrinseca & essentialis eius differentia: ergo potentia non specificatur intrinsecè per actus & obiecta. Per illud autem aliquid specificatur extrinsecè, cuius differentia essentialis est ordo ad illud. Sed quando dicitur potentias specificari ab actibus & obiectis, significatur tantum differentiam constitutiuam potentiarum esse ordinem ad actus & obiecta: ergo ad summum potentia specificantur extrinsecè per actus & obiecta.

Secunda
conclusio.

Dico secundò, potentias animæ nullo modo specificari aut distingui per obiecta materialia, nec per obiecta formalia in ratione rei. Conueniunt etiam in eo omnes Philosophi.

Obiectum
formale &
materiale.

Obserua enim ex iis, quæ initio metaphysicæ dicta sunt, triplex esse obiectum cuiuscunque potentia: vnum per se primò, seu formale, quod primò terminat actum potentia, ita ut potentia non ordinetur ad aliquid nisi ratione illius; quo modo sapor est obiectum per se primò gustus. Alterum dicitur obiectum per se, seu materiale, quod potentiam quidem terminat, sed non semper; nec ob id percipitur, quia est tale, ut albedo est obiectum per se visus, sed non primò, quia licet percipiatur à visu, non tamen quia est albedo. Rursum obiectum illud formale duplex est; alterum ipsius rei in se, quod vocatur ratio quæ, scilicet illud quod potentiam primò terminat, ut calor respectu visus, sapor respectu gustus. Alterum ipsius rei, quatenus obiectum est, seu ratio propter quam; quia propter illam potentia tendit ad ob-

Aiectum ipsum reale. Et hoc sumitur respectu potentia, ut visibile in calore, gustabile in sapore. Hoc posito.

Ratio cur potentia vitales non specificentur ab obiectis materialibus, facilis est, quia potentia diuersæ possunt versari circa idem obiectum materiale; nam eandem albedinem videt oculus, percipit sensus internus, & cognoscit etiam intellectus. Imò voluntas nullum appetit obiectum, quod intellectus non antè cognouerit: ergo id quod specificat & distinguit, non est obiectum materiale. Imò eadem potentia versari potest circa plura obiecta materialia, etiam specie diuersa: idem oculus percipit album & nigrum: idem intellectus ad quodlibet ens suam extendit operationem. Si ergo ab obiectis materialibus peteretur potentiarum diuersitas, tot essent potentia, quot sunt obiecta materialia diuersa.

Eademque ratio probat, quod ab obiectis etiam formalibus consideratis in ratione rei non distinguuntur potentia; quia certum est quod à distinctis potentiis & distinctis actibus attinguntur eadem obiecta formalia sumpta in ratione rei. Obiectum v.g. intellectus est verum, & illud idem verum amat voluntas, quia verum est. Calor est obiectum visus, & eundem percipit intellectus, qui cum sit potentia vniuersalis, attingit obiecta formalia omnium potentiarum inferiorum, & eadem illa voluntas amat vel odit: ergo manifestum est, quod ex obiectis etiam formalibus in se consideratis propterea res quadam sunt, non est petenda specificatio potentiarum vitalium, cum illa pluribus etiam potentiis esse possint communia.

Dico tertio, potentias specificari ab obiectis formalibus adæquatis sumptis in ratione obiecti. Ita docent communiter Scholastici cum S. Thoma 1. parte, q. 77. art. 5. contra Scotum & paucos alios.

Primò dixi specificari potentias ab obiectis formalibus. Ratio est, quia potentia non possunt non specificari per obiecta formalia, si referantur essentialiter & transcendentaliter ad obiecta. Si enim referuntur essentialiter, ordo est illis essentialis ad obiecta formalia, sicque id quod extrinsecè specificat, sunt obiecta: sed potentia vitales habent essentialem ordinem ad obiecta formalia, sicut potentia passiva materia primæ ordinem habet essentialem ad formas; sine obiectis enim implicat cognosci & definiti potentias: ergo ab obiectis formalibus specificantur potentia, totaque ab obiectis petitur earum vnitas aut diuersitas. Adde quod totum munus, & totus finis ad quem ordinantur potentia, est tendentia in obiecta: ergo in illa obiecta ordinantur potentia, & per illa specificantur, sicut instrumenta artis intrinsecè ordinantur ad opus aliquod faciendum. Deinde nihil est excogitabile, à quo potentia possint specificari præter obiecta & actus; nam omnes illæ fluunt ab eadem anima: ergo non specificantur à principio à quo sunt. Eademque ratio probat actus specificari ab obiectis, non autem à principijs productiuis, ut in Theologia sæpe probatum est, quia possunt ab eodem principio prodire actus specie diuersi, & actus omnes intrinsecè ac essentialiter ordinantur in obiecta. Neque refert quod actus transcendentaliter etiam referantur ad principia; nam ordo ad obiectum est primarius & specificatiuus; ordo autem ad principium secundarius tantum est, ut probaui olim.

Secundò dixi, potentias specificari ab obiectis formalibus adæquatis, non autem ab obiectis partialibus.

tialibus & inadæquatis. Vocatur autem obiectum adequatum alicuius potentie, ratio aliqua, ad quam referuntur, & sub qua continentur omnia quæcunque attinguntur à tali potentia. Verum v. g. obiectum est intellectus; bonum est obiectum voluntatis; coloratum est obiectum visus, quia illa ratio continet quæcunque attinguntur visu; nihil enim videtur quod non sit coloratum. Tunc autem obiectum cognoscitur esse adequatum, quoties videmus quod si quis priuatur vno actu ex aliquo impedimento vel morbo, priuatur etiam aliis omnibus; & si possit exercere vnum, possit etiam exercere omnes, tunc verè dicimus illos omnes actus spectare ad eandem potentiam: si verò quis vno actu priuatur, non tamen priuatur aliis, tunc verè colligimus illas esse diuersas potentias. Sed melius etiam docet Suarez, obiectum adequatum cognosci ex modo quo potentia obiectum attingit, & ab eo immutatur. In potentiis verò appetitiuis colligitur obiectum adequatum à posteriori ex potentiis cognoscitiuis, quarum operationes præsupponunt ut ipsæ operari possint.

Obiectum
in ratione
obiecti.

Tertio dixi, potentias specificari ob obiectis in ratione obiecti, quæ vocatur, ut dixi, ratio propter quam, vel ratio sub qua: specificatur v. g. intellectus ab ente propter est intelligibile; voluntas ab eodem ente ut est appetibile; calor specificatur visum ut visibilis est, quia voluntas appetit ens ut est appetibile, non propter est intelligibile. Intellectus attingit ens appetibile, non propter appetibile, sed propter intelligibile. Quamvis ergo, ut nuper dixi, obiectum formale consideratum in se, in ratione rei sit commune potentiis pluribus, nunquam tamen obiectum in ratione obiecti esse potest nisi vnius duntaxat potentie.

Sed difficultas tamen tota est, quid significet obiectum illud in ratione obiecti; quid nimirum significet intelligibile, appetibile, visibile? Si enim significet illud quod potest intelligi, appeti, videri, certè illud non est per quod specificatur potentia, quia est aliquid posterius specificatione potentie, & illam supponit; actus enim qui specificatur ab obiecto intelligibili, specificaretur ab obiecto propter terminante actum; quod implicat.

Itaque obiectum intelligibile sumi potest primo formaliter & passiuè, significatque obiectum propter terminare potest actum potentie. Secundo fundamentaliter & actiuè, significatque obiectum ipsum propter mouere potest potentiam tali, vel tali modo; est enim virtus obiecti, & proportio ad potentiam mouendam tali, vel tali modo. Et hoc est obiectum formale specificationum potentie, & actus vitalis; estque aliquid in obiecto prius potentie & actu, per quod vtrumque distinguitur & specificatur.

Obicitur primo. Id quod est constitutum & distinctum vnius, debet esse aliquid vnum & indiuisibile: sed obiecta vnius potentie innumerabilia sunt etiam specie diuersa; nam album & nigrum sunt visibilia specie diuersa; & intelligibilia sunt infinita specie ac numero diuersa.

Respondeo obiecta inadæquata vnius potentie esse posse innumera, & specie distincta; sed obiectum formale adequatum esse necessariò vnum, saltem per intellectum, & indiuisibile in ratione obiecti: v. g. intelligibile ratio est vna & indiuisibilis, in qua conueniunt omnia quæ percipiuntur ab intellectu: eadem est ratio aliarum potentiarum.

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A Instabis. Potentia intellectiva est vna specie infima: ergo si specificatur ab obiecto debet habere obiectum vnum specie infima, cum tamen intelligibile sit vnum genericè.

Respondeo obiectum cuiuscunque potentie semper esse vnum specie in ratione obiecti, sed propter peculiarem habet proportionem cum ipsa potentia, cuius actum terminat; posse tamen esse vnum genericè in ratione rei, sic enim intelligibile in ratione rei vnum est genericè, in ratione obiecti vnum est specificè. Neque hinc sequitur, omnes actus eiusdem potentie vnius esse speciei; quod est manifestè falsum: nam visio albedinis & visio nigredinis differunt specie. Non, inquam, hoc sequitur; nam actus propter comparantur cum potentiis, specificantur ab obiecto in ratione obiecti, & sunt vnius speciei infimæ: propter autem sumuntur secundum se, specificantur etiam ab obiecto in ratione rei, & sic vnius non sunt semper speciei; visio enim nigri, & visio albi specie differunt.

B Obicitur secundo. Si actus & potentie; imò & habitus specificentur ab iisdem obiectis formalibus, sequitur quod actus & potentie sunt eiusdem speciei.

Respondeo, potentias specificari ab obiectis per modum principij, actus specificari ab obiectis per modum tendentie; vnde specie differunt: habitus autem nunquam habent eadem obiecta formalia potentiarum.

C Obicitur tertio. Potentie non specificantur per obiecta, si totum & adequatum obiectum vnius potentie attingatur per aliam potentiam: sed totum & adequatum obiectum intellectus, nempe verum & intelligibile, sic attingitur à voluntate, ut illud sit motuum actus voluntatis; nam voluntas amat formaliter verum, quia verum est: ergo motuum actus voluntatis est motuum actus intellectus. Similiter nulla est excogitabilis ratio in obiecto vlius potentie, quæ non attingatur ab intellectu & à voluntate; cognosco enim colorem & amo illum ut visibilis est; sonum ut est audibilis, & sic de cæteris: ergo, &c.

D Respondeo, posse quidem obiectum formale ac motuum vnius potentie attingi ab altera potentia tanquam obiectum materiale; imò etiam tanquam obiectum formale in ratione rei; sed non posse attingi tanquam obiectum formale in ratione obiecti: v. g. voluntas potest amare obiectum verum, quia est verum; propter verum illud est bonum & appetibile, non præcisè ut verum est. Quod enim est obiectum materiale vnius potentie, potest esse obiectum formale alterius; sed nunquam obiectum formale vnius esse potest obiectum materiale alterius. Verum igitur illud est, totum quod attingit vna potentia, attingi etiam ab altera; sequitur enim ex hoc, quod obiecta materialia vtriusque potentie possint esse eadem: sed non est verum quod attingatur sub eadem ratione formali, quantumvis attingatur illa ratio formalis: v. g. intellectus attingit obiectum visibile, sed non attingit ut visibile: voluntas attingit totum intelligibile, sed attingit illud ut amabile.

E Obicitur quarto. Obiectum illud in ratione obiecti necessariò significat obiectum propter potest causare actum; mouere scilicet potentiam ad talem actum; atque ita includit necessariò ipsum actum: ergo si obiectum in ratione obiecti est id quod specificat actum, actus ipse specificat seipsum: intelligibile v. g. significat obiectum
Nn actum

Q. D. G.

Actum propterea mouere potest intellectum ad intellectionem, sicque datur circulus vitiosus, & petitio principij.

Respondeo negando quod obiectum in ratione obiecti contineat actum in suo conceptu; nam intelligibile v. g. significat obiectum propterea mouere potest potentiam modo ipsi proportionato; modus autem ille non significat directè actum, sed vim obiecti ad fundandum actum; atque adeò illum non includit nisi obliquè tantum, & indirectè.

QVÆSTIO IV.

De actu vitali generatim.

Explicatis potentiis vitalibus, duo sunt de actibus earum vitalibus scitu digna: primò quidditas actus vitalis: secundò causa, per quam actus producit, vel etiam diuinitus produci potest.

SECTIO I.

Propria ratio, & quidditas actus vitalis.

Definitur actus vitalis, is qui manet in principio à quo est, postquam illud est perfectum in suo esse connaturali: sic enim constat ex dictis prima quæstione de propria ratione vitæ. Ex ea verò definitione triplex circa vitalitatem ipsius actus enascitur difficultas: prima, vtrum in omni actu vitali sit necessariò terminus aliquis realis productus de nouo: secundò vtrum reperitur etiam actio à termino distincta: tertio vtrum actus vitalis in vtroque consistat, an in altero eorum.

§. I.

Verum omnis actus vitalis habeat terminum aliquem intrinsecum, & actionem distinctam.

Omnis actus vitalis operatur circa aliquid, quod vocatur eius obiectum: sed quidam actus vitales produciunt entitatem illius obiecti sui, quales sunt omnes actus vegetatiui: alij non faciunt obiectum suum, sed illud supponunt iam factum; huiusmodi sunt omnes actus cognoscitiui, & appetitiui, quorum obiectum est extrinsecus eorum terminus.

Difficultas est ergo de actibus istis, quibus obiectum cognoscitur aut appetitur; vtrum præter extrinsecum illud obiectum producant etiam immanenter aliquem terminum, qui sit vera qualitas, v. g. intellectus producat intelligendo verbum aliquod mentis, quod sit expressa imago obiecti cogniti; oculus videndo pingat eorum imaginem quæ videt, & sic alie omnes potentie cognoscendo & amando producant in subiecto suo, vel seipsis veras qualitates; an verò actus cognoscitiui, & appetitiui sint duntaxat actiones omnino puræ, per se immediatè pendentes à potentia vitali, sine villo alio termino reali.

Conclusio affirmans. Dico primò, nullum esse actum vitalem cognoscitiuum aut appetitiuum, per quem non producat de nouo aliqua qualitas realis, quæ in poten-

tiis cognoscentibus dicitur species expressa, & in intellectu verbum mentis, in appetitiuis pondus & impulsus in obiectum. Ita docet commune Theologorum suffragium, à quibus non pauci discedunt Thomistæ.

Primò enim ratio generalis est, quia omnis actio vt sic est fieri; omne autem fieri est necessariò fieri alicuius termini; quomodo enim erit fieri si nihil fiat: ergo omnis actio etiam vitalis habet terminum productum de nouo. Neque vlla potest afferri ratio, cur actio transiens habeat necessariò terminum; actio verò immanens non habeat. Confirmatur primò, quia vbi est dependentia, ibi est aliquid dependens; dependentia enim est alicuius dependentia: omnis actio est dependentia: ergo in omni actione est aliquid dependens, siue terminus. Similiter vbicunque est aliquid factum vt quo, debet esse aliquid factum vt quod: omnis actio fit vt quo: ergo debet etiam aliquid esse factum vt quod: ergo habet terminum.

Secundò de actibus cognoscitiuis probari specialiter potest, quia omnis cognitio est assimilatio potentie cum obiecto, vt dicitur 4. *disp.* sed omnis actus cognoscitiuus est cognitio: ergo omnis cognitio est productio similitudinis. Omnis autem imago est vera qualitas: ergo cognitio est productio qualitatis.

Obiicitur primò Aristoteles 9. *Metaph.* textu 16. dicens, quasdam esse actiones, quarum nullum aliud opus est præter ipsam actionem: loquitur autem ibi de actibus cognoscitiuis, & appetitiuis: ergo in illis nihil fit præter ipsam actionem. Respondeo Aristotelem eo loco velle duntaxat, quod actiones cognoscitiuæ non habent aliquod opus, quod post ipsas maneat, quale habent actiones transeuntes; sed non negare tamen, quod habeant aliquod immanenter productum, quod etiam illis cessantibus omnino cessat.

Obiicitur secundò. Si actio cognoscitiua quælibet necessariò habet terminum productum de nouo, erit etiam necesse vt motus localis, qui est verum fieri, & dependentia, terminum habeat productum de nouo, quod tamen 4. *Physicorum* negatum est.

Respondeo motu etiam locali produci aliquid reale, videlicet fluxum in spatio; qui non est tamen aliquid distinctum à motu, quia motus actio est purè adductiua. Cognitio verò non solum producit terminum, sed terminum etiam distinctum, vt statim dicam, quia cognitio actio est assimilatiua potentie cum obiecto, atque adeò actio est productiua.

Obiicitur tertio, cognitiones esse actiones à natura institutas, vt per eas vniantur potentie cum obiectis suis, non autem vt per eas aliquid producat; cognitio enim tendentia est in obiectum: cognitio ergo nihil producit in cognoscente nisi seipsam.

Respondeo cognitionem, quæ vnio est potentie cum obiecto, non posse fieri sine productione alicuius qualitatis, quæ sit nexu potentie, ex eo quod illam vniat cum obiecto.

Dico secundò, actionem qua produciuntur qualitates terminans actum vitalem, esse modum ex natura rei ab illa qualitate distinctum. Contra Valquem, Quicquid, & alios non paucos, qui volunt qualitates illas vitales immediatè seipsis egredi ab agente absque actione aliqua media distincta.

Ratio est, quia nulla videtur esse causa sufficiens propter quam alie actiones distingui debeant à terminis,